

Præterquam quod etiam aliis modis præternaturalibus possent viri cadere, et non feminæ: et e converso, sicut nunc fit. Quia posita in illo statu potestate peccandi, non est major ratio de uno genere peccati, quam de alio, semel autem admissa inæqualitate progressu temporum, et per varias generationes posset inæqualitas augeri et variari.

24. *Conclusio auctoris pro dubio tertio, in n. 73.* — Et augetur difficultas, quia tunc generi ex peccatoribus innocentes nascerentur, et tamen non necessario nascerentur in utroque sexu cum æqualitate: quia homines jam lapsi non haberent illam rectitudinem, et efficaciam in intentione, et modo generandi, quæ ratione originalis justitiae in cæteris inveniretur. Propter hæc difficilis mihi est illa communis assertio, quod Adamo non peccante, æqualis futurus eset virorum et foeminarum numerus. Unde existimo rem futuram fuisse mere contingentem: ac subinde nobis esse omnino incertam: vel certe ad summum procedere posse supponendo non solum Adam, sed etiam cæteros homines innocentiam servaturos fuisse: sic enim minor esset incertitudo, semper tamen relinquetur aliqua ex alio capite, quod fortasse aliqui viri, vel foeminae virginitatem servarent.

CAPUT IV.

QUANTA ET QUALIS HOMINUM MULTIPLICATIO IN STATU INNOCENTIÆ FIERET.

1. *Quæstio trifida.* — *Quorundam sententia cum suo fundamento.* — *Improbatur.* — *Aliorum sententia temperans precedentem.* — *Caret tamen fundamentum.* — In hoc quesito multa includuntur, unum est an fuissent iidem, qui in hoc statu producti sunt, et usque ad diem judicii generabuntur. Aliud est, esto non essent iidem, an essent in æquali numero, vel majori, aut minori, et huic annexum est aliud, scilicet an soli prædestinati, vel etiam reprobi tunc nascerentur. Primo ergo dixerunt aliqui eosdem homines tunc fuisse multiplicandos, qui nunc sunt, fuerunt et erunt, ac proinde fuisse futuros in multitudine æquali. Fundantur in certitudine prædestinationis, quæ videatur esse æqualis in reprobatione. Quod quidem fundamentum non est firmum (ut dicam). Tamen habet peculiarem difficultatem in reprobis, quia videtur incredibile Adamo non peccante tot homines fuisse damnandos, quot nunc damnantr, et ideo addiderunt aliqui,

eos quidem qui nunc sunt reprobi, tunc fuisse futuros prædestinatos et salvandos, et ita numerum hominum futurum fuisse æqualem, imo eundem: non tamen numerum prædestinatorum et reprobatorum. Ita refert Basilius 2, dist. 20, q. 2, § *Alii vero*: et probabile judicat. Supponunt tamen rem incertam sine ullo fundamento: scilicet Deum ante prævisum peccatum elegisse homines, qui nunc salvantur, quos primo prædestinatos vocant: post prævisum autem peccatum Adæ nunc reprobasse reliquos: prædestinaturum autem illos fuisse peccatum. Unde autem hoc sciant, vel quomodo id suadeant ignoramus, nec Bassolis aliquid fundamentum refert, et statim generaliter impugnabitur.

2. *Tertia sententia Scotti quadripartita.* — *Posteriores duas partes unde constent.* — *Probatur pars prima.* — *Probatur secunda.* — *Objec-*
tio majoris contra Scotum non obstat. — Addit ergo Scotus in secunda distinctione vigesima, quæstione secunda, omnes et solos homines, qui nunc salvantur, fuisse generandos durante innocentia Adami, eos vero, qui nunc damnantr, non fuisse futuros: et ita minorem fuisse futurum numerum hominum in statu innocentiae, quamvis non omnino distinctum in personis ab hominibus, qui post peccatum Adæ fuerunt. Hæ duas posteriores partes evidenter ex prioribus sequuntur. Illas ergo probat imprimis, auctoritate Gregorii in nono capite, numeronono, tractanda, et deinde primam partem de prædestinatis suadet ex eo, quod isti qui nunc sunt prædestinati ante prævisum originale peccatum fuerunt electi: ergo maneret firma electio, etiamsi peccatum Adæ non fuisset futurum. Alteram vero partem probat ex eo quod in statu innocentiae nulli essent reprobi, sed omnes prædestinati. Unde non obstat contra Scotum, quod ibi Major objicit, quia non est minus certa reprobatio, quam prædestinatio, seu electio, ac proinde si nunc electi nascerentur propter immutabilitatem electionis, etiam reprobi futuri essent propter certitudinem reprobationis. Responderet enim Scotus reprobationem esse æquecertam quoad præscientiam, non vero quoad præfinitionem, ut etiam D. Thomas dixit, 1 p., q. 23, art. 7, id est, numerum prædestinatorum esse certum ex decreto absoluto voluntatis antecedente præscientiam futurorum: numerum autem reprobatorum solum esse certum ex præscientia, et ideo licet res aliter essent futura secundum hanc præscientiam, decretum electionis prædestinatorum firmum mansisset, non sic autem

CAP. IV. QUANTA ET QUALIS HOMINUM MULTIPLICATIO IN STATU, ETC.

397

reprobatorum numerus: quia non præscito dos, si communis lapsus humanæ naturæ non intervenisset: nihilominus non sequitur nullos homines fuisse tunc futuros, ex his, qui nunc reprobi sunt; nam esse potuerint, licet non essent damnandi, sed salvandi. Quia juxta Scotti sententiam, non obstante reprobatione, prout nunc facta est, tunc non essent reprobi, quia non essent futuri: ergo etiam possent non esse reprobi, quamvis ad existendum ordinarentur: sicut prior opinio dicebat. Quæ profecto in hoc nihil dicit impossibile, sed incertum.

3. *Quarta sententia tripartita.* — *Ostenditur quoad duas posteriores partes.* — Alii ergo non rationem prædestinationis, sed ipsam rerum executionem considerantes dixerunt Adam non peccante non fuisse eosdem homines ab illo generandos, qui nunc sunt, sed alias numero distinctos: incertum autem esse, an fuissent plures vel pauciores, et an aliqui eorum fuisse damnandi. Hæc videtur esse sententia divi Thomæ, dicto quodlib. 5, art. 8, et in eam inclinant Major et Capreolus, in 2, d. 20, et moderni nonnulli, præsertim Valentia supra. Et quoad duas posteriores partes de incertitudine numeri et prædestinationis omnium, mihi videtur clara. Quia quoad numerum non habemus ullum principium ad judicium ferendum de quantitate determinata utriusque extremiti: quomodo ergo de æqualitate vel excessu alterius partis judicare poterimus? Item nec de tempore, quo singuli homines in statu viatorum in innocentia, seu Paradiso terrestri manerent, nec de tempore pro quo generationes hominum durarent, notitiam vel conjecturam habemus: ergo nec de tota illa comparatione illam assequi possumus. Incertitudo autem alterius partis, scilicet an in illo statu aliqui essent damnandi, neque, ex dictis contra Scotum constat, et ex infra dicendis de potestate peccandi in illo statu magis patebit.

4. Altera vero pars de reprobis ostenditur, quia supponit quod si Adam non peccaret, ejus posteri vel peccare non possent, vel infallibiliter nunquam peccarent, vel saltem non perseverarent finaliter in peccato. Primum autem ex his falsum est: secundum est gratis dictum: tertium vero etiam dicitur sine fundamento, et non consequenter. Quia si cum effectu aliquando peccare possent: cur non etiam in peccato perseverare? Quæ omnia in capite non latius tractanda sunt, et præterea quamvis dameremus Scoto, nullos homines fuisse damnan-

filios nisi ex una foemina: ergo qui nunc generantur ex alia tunc non nascerentur, quia non possunt nisi ex eadem matre procreari. Nam cum filius (ait D. Thomas) a patre tanquam a primo efficiente, et a matre, ut a materiam ministrante generetur, impossibile est eumdem filium nasci, sive pater, sive mater distincta persona sit, quia idem numero effectus non potest naturaliter nisi ab eodem numero agente, et ab eadem materia produci. Confirmat hanc rationem, quia multi nunc generantur ex adulterio vel fornicatione, sed in statu innocentiae non essent filii nati ex hujusmodi vagis et illicitis copulis: ergo illi, qui nunc sic generantur, in statu innocentiae non fuissent. Dices fieri potuisse, ut tales homines ex eisdem personis nascerentur, precedente inter illas legitimo matrimonio, quod nunc non praecedit: quod nihil refert, ut proles eadem, vel distincta persona sit. Sed hoc dici non potest universaliter, quia contingit eamdem feminam habere quosdam filios ex legitimo conjuge, et alios ex aliis viris: ergo non potuisset in statu innocentiae ex omnibus illis viris concipere, quia non erat omnibus coniugio copulanda: ergo aliqui ex illis filiis non fuissent ab illa nati in statu innocentiae, et consequenter simpliciter non fuissent, juxta principium positum, quod ex matre distincta semper filius distinctus nascitur, et hinc etiam ostendi potest, aliquos homines fuisse futuros in statu innocentiae, qui nunc non nascuntur. Nam qui nunc sunt steriles, si fuisse in statu innocentiae, non fuissent steriles: ergo generarent aliquos homines, qui nunc non generantur: et similiter qui nunc premature moriuntur vel occiduntur, ut Abel qui filios non habuit, si in statu innocentiae fuisse, filios generasset: ergo illi essent distincti homines ab omnibus, qui ex Adamo post lapsum oriuntur.

7. *Suadetur etiam in sensu posteriori.* — Hinc vero extendi potest haec sententia ad posteriorem sensum universalem, nimirum, si Adam et Eva non peccasset, omnes filios et nepotes eorum fuisse futuros numero distinctos ab eis, qui nunc nati sunt vel nascentur. Probatur, quia ut filii sint iidem numero, seu in individuo, non satis est, quod ab eisdem parentibus generentur, ut est per se notum: quia nunc ex eisdem parentibus distincti homines nascuntur: sicut etiam ex Adamo et Eva, proxime nati sunt. Ergo tunc variantur foetus ex diversis circumstantiis conceptionis, maxime vero ex tali diversitate temporis et loci, quae habeat conjunctam diversam influentiam

celestem, et distinctam medii ambientis, et aliorum elementorum cooperationem; itemque ex varietate paterni seminis, quod est veluti proximum efficiens, et materni sanguinis, qui est materia potissima, ex qua proles concipiatur. Nam ex materia, seu subjecto his vel illis circumstantiis applicato, censentur agentia creata determinari ad hoc individuum potius, quam ad illud producendum. Sed Adam et Eva, si non peccasset in productione et conceptione filiorum cum his omnibus circumstantiis longe diversis conjungerentur: ergo generarent filios numero distinctos ab his, quos nunc post lapsum procrearunt: ergo tota eorum posteritas esset numero distincta a posteritate Cain et aliorum filiorum Adæ. Major ex Philosophia supponitur. Minor vero facile declaratur, quia licet ex circumstantia temporis extrinseci, seu celestis incertum sit, an eodem tempore, vel tardius, aut citius copularentur, si non peccasset, quam nunc fuerunt post peccatum conjuncti: nihilominus in ceteris omnibus fuisse magna diversitas. Quia imprimis distinctissimis cibis usi fuisse intra Paradisum, quam extra, et ita ex distincta illorum ciborum materia, semen et sanguinem distinctum efficerent: et longe etiam melius dispositum propter meliorem cibi qualitatem, et propter majorem in comedendo moderationem, ac temperantiam, ac meliorem loci, ac medii dispositionem: simulque concurreret distincta et melior influentia celestis, propter situs Paradisi terrestris commoditatem: ergo ex his omnibus circumstantiis determinaretur virtus generativa ad effectum numero distinctum producendum, et præsertim ex proxima materia diversitate, quia illa intrinsece manet in prole, et illam componit: unde impossibile est prolem esse eamdem numero, si materia ex qua componitur est distincta, et hinc probata relinquitur prima consequentia principalis argumenti. Secunda vero fundatur in altero principio divi Thomæ, quod si aliquis ex parentibus est persona distincta, et filium distinctum generare necesse sit. Nam filii Adæ essent parentes totius posteritatis futuræ: ergo si in statu innocentiae filii Adæ fuisse distincti ab his, quos post lapsum habuit, etiam tota eorum posteritas distincta fuisse.

8. *Judicium de quarta sententia.* — *Quinta sententia tripartita et probabilior.* — *Unde probetur prima pars.* — Hæc sententia utroque modo explicata solum nititur in principio philosophico de dependentia effectus singularis et individui ab individua, et particulari causa

efficiente et materiali, cum aliis circumstantiis, et cooperantibus causis. Hoc autem principium præterquam quod non est certum, solum habet locum in effectibus, qui per se et immediate fiunt ab agentibus creatis. Unde non videtur convenienter extendi ad homines, saltem quoad animarum productionem: quoniam anima non fit a parentibus, sed a solo Deo creatur. Hinc ergo orta est altera opinio limitans præcedentem; ait enim Adamo non peccante, homines, qui ab eo descenderent, non fuisse futuros eosdem numero, qui nunc, quantum ad corpora: esse tamen potuisse eosdem quoad animas, et probabile esse tales fuisse futuros. Hanc opinionem docuit Adam, eumque est secutus Gregorius, ut refert Capreolus 2, distinct. 20, art. 3, ad ult., apud illos vero eam non legi: ipse autem Capreolus illos non sequitur. Docuit nihilominus illam opinionem Molina, dicto tractatu de opere sex dierum, disputatione ultima, quam per varias conclusiones aliter declarat et probat. Mihi etiam videtur haec sententia satis probabilis, et prima quidem ejus pars, quæ ad corpora pertinet, a D. Thoma maxime intenditur, et rationibus factis in tota præcedenti sententia probabiliter persuadetur: estque principium illud philosophicum ad materiales effectus applicatum satis probabile, ut in disputatione quinta Metaphysicæ tractatum est: nec plura de illa parte in praesenti dicere oportet, quia simpliciter loquendo, et presertim theologicæ unitas numerica, seu identitas, aut diversitas in homine secundum animam potissimum consideratur, ut ibidem dixi.

9. *Probatur secunda pars.* — Altera ergo pars de identitate hominum quoad animas de possibili sumpta, intelligenda est de potestate naturali, que sine speciali miraculo in actum reduci potest, et in hoc sensu dicimus potuisse connaturaliter fieri, ut Adamo non peccante iidem numero homines quoad animas ab illo propagarentur, qui post peccatum generantur. Probatur, quia anima rationalis, singularis et individua, sicut non pendet in esse a corpore, ita ex se non limitatur ad informandam hanc materiam primam, vel ad hæc numero accidentia, illam disponentia: ut probavi in disputatione quinta Metaphysicæ, sect. 6, n. 6 et sequentibus. Quapropter in instanti, in quo quilibet homo generatur, non ab una tantum anima creabili informari posset, sed ab innumeris et infinitis possibilibus a Deo. Unde quod talis anima potius quam alia in tali corpore creetur, eique uniatur, non habet sufficientem

causam ex parte corporis, et consequenter nec ex agente, et aliis materialibus circumstantiis, sed a libera voluntate determinatur; et inde consequenter fit, ut eadem anima, quæ nunc tali corpori infunditur, posset sine miraculo creari in alio corpore ex alia materia, aliasque accidentibus organisato, sicut e converso in hoc corpore posset alia anima infundi. Est enim eadem ratio, quia utrobique talis determinatio pendet ex libera DEI voluntate, et hic est connaturalis modus productionis talis formæ propter capacitatem, quam habet ad informandum corpus cum independentia in suo esse ab illo. Ex quibus tandem concluditur, quod si contigisset Adam in Paradiso, et innocentia conservata, primogenitum suum generare, quamvis fortasse corpus illius prolixi quoad materiam et dispositiones, non esset idem numero cum corpore Caini; nihilominus posset Deus eamdem animam illi infundere, sine ullo miraculo, vel præternaturali providentia, quia determinatio illius vel alterius animæ ex sola Dei libertate ex natura talis rei pendet. Quod autem in primogenito declaratum est eamdem in ceteris filiis, et filiis filiorum rationem habet.

10. *Tertia pars suadetur.* — Denique ultima pars hujus sententiae, nimirum supposita hac naturali lege, ac potestate, verisimile esse Deum easdem animas humanas creaturum fuisse in corporibus innocentium filiorum, quas nunc in peccatoribus creat, suaderi potest. Primo cum creatio talium animarum in individuo de se non pendeat ab istis numero corporibus, id est, ab hac numerica parte materiali, vel his numero accidentibus, verisimile est, Deum ante absolutam præscientiam decrevisse absoluto decreto, has particulares animas creare, quamvis de modo et qualitate corporum ante dictam præscientiam, absolutum decretum non habuerit: ergo illud prius decretum semper fuisse impletum, quamvis Adam non peccaret. Secundo, quia Adam justitiam originalem sub ea conditione accepit, ut pro tota posteritate illam obediendo conservaret, vel transgrediendo amitteret: ergo æquitati et rationi valde consentaneum est, utraque conditionis pars ad easdem personas filiorum pertinuerit, ac subinde, ut idem numero filii qui nunc in peccato originali nascuntur, nascituri essent in originali justitia, si parentes non peccarent: ergo essent iidem filii Adæ in utroque statu, ut qui sentiunt damnum, ex parte Dei ordinati essent uterque ad recipiendum commodum.

14. *Erasio.* — *Non placet.* — Responderi potest, Deum solum respxisse ad specificam naturam: seu ad posteritatem abstrahendo ab his, vel illis personis, et ideo nec esse injustum, nec absurdum, quod damnum, vel commodum in personas distinctas redundaret: nam id est quasi per accidens, et ad justitiae æquitatem non pertinet. Sed licet forte hoc possit in rigore justitiae sustineri: nihilominus negari non potest, quin major æquitas, et perfectior providentia reluceat, si respectu earumdem personarum talis conditio quoad utramque partem foret implenda: eo vel maxime, quod divina præscientia, et prædestinatio non est confusa, sed clara et distincta; ideoque quando decrevit Adamo, et in ipso toto ejus posteritati justitiam sub tali pacto conferre, non confuse tantum posteritatem concepisse putandum est, sed distincte in talibus personis: ergo eadem personæ, qua nunc illa privantur, eamdem obtinuissent, si primus parens non peccasset, ac proinde iidem homines, qui ab ipso propagarentur.

15. *Instatur primo.* — *Secundo.* — *Tertio.* — Sed instabis, quia hæc ratio vel efficax non est, vel nimium probat, concludet enim fuisse futuros eosdem numero homines non solum quoad animas, sed etiam quoad corpora, quia justitia originalis etiam corpora moderabatur, et perficiebat: et e contrario peccatum originale etiam in corporibus suis poenales effectus habet; ac denique pactum Dei posteros Adæ, ut corpore et animo constantes respiciebat. Item concluderet illa ratio omnes omnino homines, qui nunc fuerunt, sunt et erunt, futuros fuisse etiamsi Adam non peccasset, quia ratio æque de omnibus procedit; ac denique probaret ratio omnes, qui nunc damnantur, tunc etiam fuisse damnandos, quia discursus factus æque ad omnes, et quoad hunc effectum applicari potest. Nos autem hæc omnia non admittimus, nec admittendit videntur.

16. *Ad primam instantiam.* — Respondemus imprimis non esse difficile hæc omnia defendere, quia Deus sine dubio potuit illa omnia præordinare, potuissetque res ita disponere, ut infaillibiliter ita fierent. Nunc autem credimus non ita factum esse, quantum ex conjecturis colligere possumus, et ideo ad primum negatur sequela, quia justitia originalis, et gratia, ac beatitudine, ad quam illæ ordinabatur, ad animam principaliter pertinent, et consequenter in illa est originalis culpa quoad essentiam, et (ut ita dicam) formalitatem suam, corpus autem secundario tantum, et

materialiter ad hæc omnia se habet, et ideo non ita fuit identitas in corporibus, sicut in animabus necessaria. Accedit præterea, quod anima a solo Deo fit, et ex sola ejus voluntate eligitur, seu determinatur, ut in tali, vel tali corpore creetur: ipsum autem corpus fit ex præjacente materia, et cum dependentia a materialibus causis, et ideo Deus non ita ex se definivit conditions corporum, sed cursu naturalium corporum illas reliquit.

17. *Ad secundam.* — Ad secundum etiam negatur sequela: nam rationes factæ non persuadent, imo nec suadent omnes homines, qui nunc propagantur, ab Adamo fuisse etiam futuros, etiamsi Adam non peccasset. *Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Rom. 11. Solum enim conjectamus illos homines, qui in statu innocentiae generandi essent, constare debuisse ex animabus, quæ nunc etiam aliquando creantur. An vero numerus hominum in utroque statu futurus esset æqualis, incertum esse putamus. Unde ex dicto principio solum colligi potest, quod si numerus hominum in utroque statu esset idem formaliter, seu æqualis, etiam idem esset materialis, seu in eisdem individuis, saltem quoad animas: non quia hoc sit absolute necessarium, aut certum, sed quia convenientius appetit. Si autem essent numero inæquales, et in statu innocentiae futuri essent homines numero pauciores, omnes illi etiam erunt nunc in lapsa natura: quia sic participatur erant innocentiae commodum, quod nunc per peccatum amiserunt. Si autem e contrario major futura fuisse tunc hominum multitudo, in illa omnes homines, qui nunc producentur, continerentur, et præter hos in multis aliis Dei liberalitas ostenderetur. Nihil ergo incommodi in aliquo istorum modorum invenitur, et in singulis aliqua congruitas cogitari potest, et ideo incertum nobis est, quem potissimum illorum Deus ordinasset.

18. *Ad tertiam.* — *Quousque placet Scotus n. 2 allatus.* — In tertia replica petitur, quid dicendum sit, si inter numerum electorum et reproborum similis comparatio fiat, in quo licet res incerta sit, imprimis verisimilium credimus, non fuisse futurum minorem numerum electorum, et prædestinorum, quam nunc sit. In quo cum Scoto convenimus non solum propter illam rationem, quod nunc electionem prædestinatorum ante præscientiam absolutam peccati Adæ factam esse credimus: sed etiam, quia nulla ratio, vel conjectura probabilis afferri potest, propter quam credibile fiat

pauciores homines fuisse Deum electurum, si sub conditione præsciret Adamum in tali rerum ordine, et occasione constitutum, non fuisse peccaturum; et hinc etiam credibile fit, eosdem homines saltem quoad animas, qui nunc sunt electi, fuisse etiam salvandos et eligendos, etiamsi Adam non peccasset. Non solum, quia nunc electio antecessit præscientiam peccati Adæ: nam hæc ratio solum persuadet, quia saltem præcessit scientia conditionata futuri peccati, qua non existente potuisset Deus aliter electionem facere, ut supra dixi, et ideo addendum putamus nullam afferri rationem ob quam credamus, Deum alias, quam hos ipsos fuisse electurum, si sub conditione saltem præsciret Adamum in illa occasione, si in ea constitueretur, non fuisse peccaturum. An vero præter hos Deus plures elegisset, si hoc etiam modo præsciret Adam non fuisse peccaturum, omnino est nobis occultum. An autem durante dicto statu aliqui essent damnandi et præsciti, infra dicemus: nam pendet ex alia quæstione, capite nono, tractanda, an homines in eo statu possent peccare. Supponendo autem aliquos fuisse damnandos, numerus eorum ignotus nobis est, et ideo omnis comparatio, vel ad numerum electorum, vel ad numerum eorum, qui nunc damnantur, incerta est: et propterea nihil amplius de illa dicere necesse est.

CAPUT V.

UTRUM IN STATU INNOCENTIAE HOMINES GENERARENTUR PERFECTI QUOD CORPORA, VEL QUOMODO CONSUMMATA ILLORUM PERFECTIONEM CONSEQUENTUR.

1. *Humani corporis perfectio duplex.* — *De priori perfectione certa resolutio.* — Diximus de propagatione generis humani quomodo et quanta futura esset in statu innocentiae, si duraret: nunc explicandum superest, qualis esset futura quoad prolis perfectionem, quam ex parte corporis prius considerabimus: postea vero ex parte animæ. Duplex autem perfectio in humano corpore consideratur. Una dici potest simpliciter et absolute necessaria ad veritatem et integratatem corporis humani ex vi talis specificæ naturæ, numerum sensuum externorum et internorum, et potentiarum omnium, ac facultatum naturalium, quæ ad individui et speciei conservationem necessariae sunt: alia est perfectio necessaria ad statum integrum et consummatum corporis humani. De priori nulta est in præsenti dubitatio: nam